

Centanys
Secció Filològica
2013 Normes ortogràfiques

Les normes ortogràfiques,
indispensables avui com fa cent anys

Manacor, 17 de desembre de 2013

Commemoracions acadèmiques i populars

- **A totes les terres de llengua catalana.**
- No sols conèixer millor el **procés històric** d'establiment de les *Normes ortogràfiques* de l'IEC.
- Redescobrir la importància de compartir la mateixa escriptura: **visibilitat de la unitat lingüística.**
- Entendre a **quines necessitats socials responien i responen avui** unes normes comunes d'escriptura.

<http://normesortografiques.espais.iec.cat/>

Centanys

Secció Filològica

2013 Normes ortogràfiques

PRESENTACIÓ

DOCUMENTS

ACTIVITATS

PREMSA

SEMBLANCES

AGRAÏMENTS

Presentació

El mes de gener de 1913, l'Institut d'Estudis Catalans promulgava les *Normes ortogràfiques* que, amb lleugeres adaptacions, han estat assumides en el conjunt dels territoris de llengua catalana i constitueixen un dels signes més visibles de la unitat lingüística i cultural de la nostra comunitat.

Encara que sovint no en som ben conscients, la consecució d'aquell acord normatiu, que va obrir les portes als que successivament es produïrien en el camp de la gramàtica (1918) i del diccionari (1932) és de la màxima transcendència històrica. Així ho expressaven tant el mateix opuscle de la primera edició de les *Normes ortogràfiques*, datat el 24 de gener, com l'article que publicaria Enric Prat de la Riba una setmana després, el 31 de gener, a *La Veu de Catalunya*, amb el títol «Per la llengua catalana».

Ara que ens trobem en l'any del centenari d'aquelles primeres normes constatem que no sols ens cal reconèixer la lucidesa, l'esforç d'entesa i la perseverança en els moments més difícils, tant de Pompeu Fabra —el principal artífex de la codificació normativa moderna del català— com de tot el món cultural i polític favorable a la plena recuperació del català: en el context actual ens cal més que el simple reconeixement. És indispensable renovar i

Administració

• [Entra](#)

Un moment molt significatiu

- Al costat del centenari de les *Normes ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans:
- Culminació de la magna edició de les *Obres completes* de Pompeu Fabra, dirigides per Joan Solà i Jordi Mir.
- Un context sociopolític especialment crucial: afinitats amb el de fa cent anys.

L'obertura, el 31 de gener del 2013

Mila Segarra: *La gestació de les Normes ortogràfiques (1911-1913): de l'enfrontament al consens.*

Josep Massot: *L'oposició a les Normes ortogràfiques (1913-1934).*

Joan Francesc Mira, *La norma i el territori.*

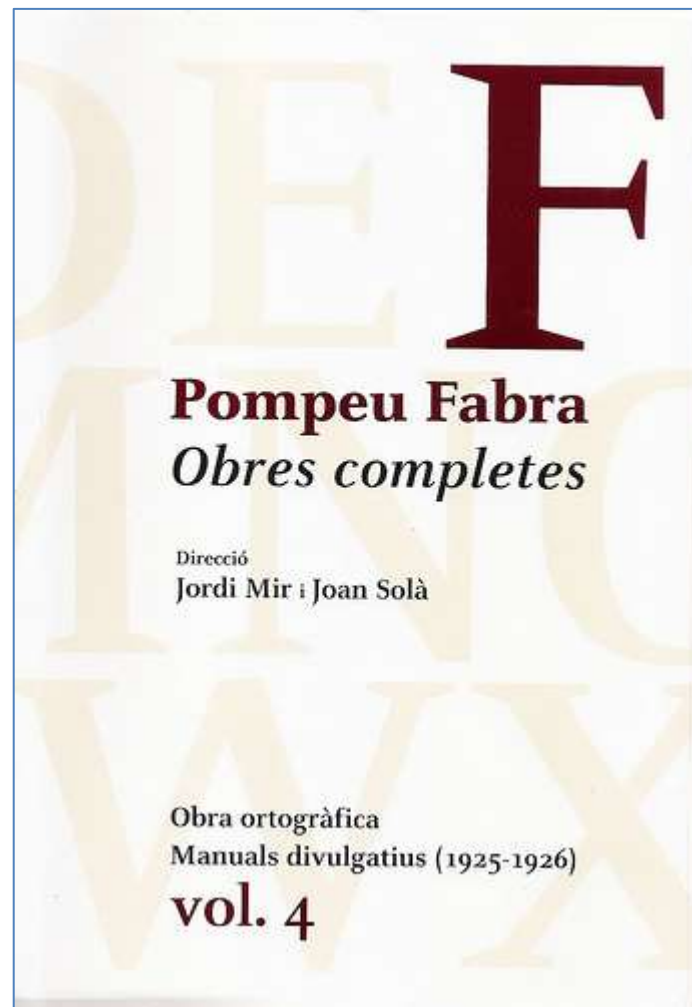
Acte de cloenda

Generalitat de Catalunya, 26 de novembre

Les referències documentals més recents i completes

- Mila Segarra: *L'obra ortogràfica de Pompeu Fabra*.
 - Procés detallat de gestació de les normes de 1913 i de l'actualització que se'n va fer a l'*Exposició de l'Ortografia Catalana* que acompanyà d'edició del *Diccionari Ortogràfic* (1917).
- Altres referències interessants als vols. 7 (Converses filològiques) i 9 (Correspondència).

<http://pompeu-fabra.espais.iec.cat/>

ESPAI POMPEU FABRA

PRESENTACIÓ

OBRA I PUBLICACIONS

FONS DOCUMENTAL

CONSULTA DE LES FITXES ORIGINALS MANUSCRITES

PRESENTACIÓ

«Cal no abandonar mai ni la tasca ni l'esperança»

Pompeu Fabra, Setmana d'Estudis Catalans, Prada, 13 d'abril de 1947

Aquest espai d'homenatge recull una mostra de materials relacionats amb Pompeu Fabra, procedents de l'Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans, els quals pretenen reflectir la vinculació de Fabra amb la nostra institució i la seva valuosa aportació en l'àmbit de la llengua catalana.

Pompeu Fabra va ser membre de l'Institut d'Estudis Catalans, i un dels set membres fundadors de la Secció Filològica l'any 1911, de la qual en va ser president des de 1917 fins 1948, any de la seva mort. També va ser president de l'IEC, rotativament, de l'any 1917 fins l'any 1939.

ortografias v. tr. heuime se-
gure les regles de l'ortogra-
fia

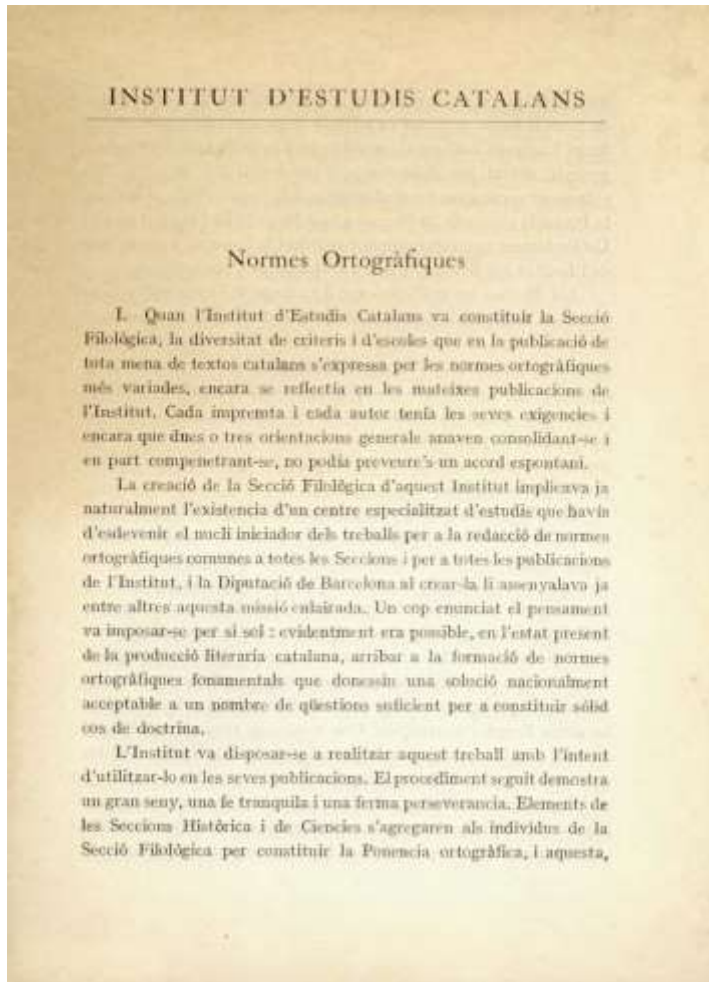
ortografia f. Recta escriptura
deh mots d'unu blengu; part
de la gramatica que ensenya
a escriure correctament els mots
i a emprar dequidament els signes
auxiliars de l'escriptura. Les
regles de l'ortografia. Una falta
d'ortografia. | Manera d'escriure
els mots. Una ortografia viciosa

ortografic -a adj. Pertanyent
o relatiu a l'ortografia

ortogràficament adv. Tocant a
l'ortografia. Un escrit ortogràfica-
ment correcte

Normes ortogràfiques

Tipografia de l'Avenç, 24 de gener de 1913

Els signants de les Normes

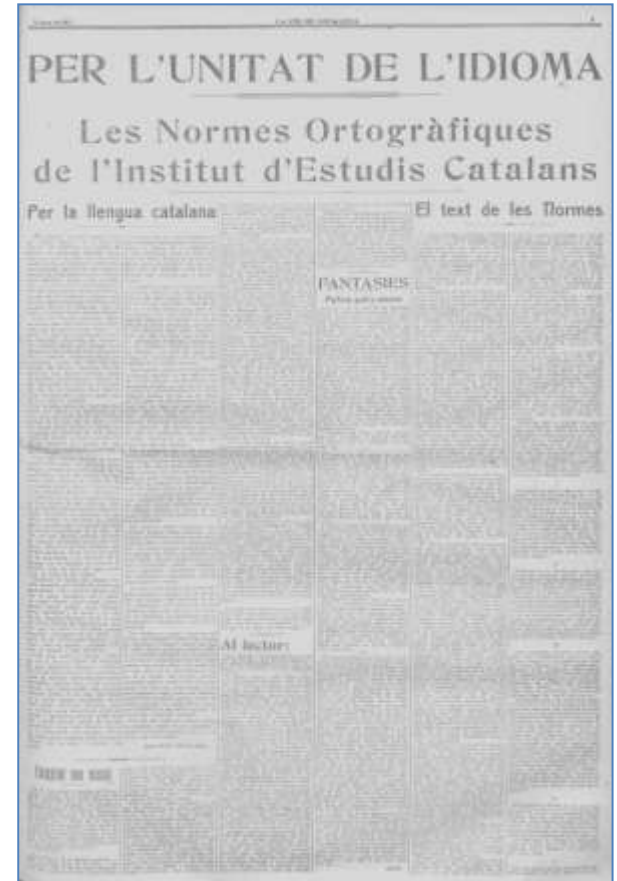
- Antoni Rubió i Lluch, president de l'IEC i de la Secció Històrico-Arqueològica.
- Antoni Maria Alcover i Sureda, president de la Secció Filològica.
- Pompeu Fabra i Poch, de la Secció Filològica.
- Lluís Segalà i Estalella, de la Secció Filològica.
- Frederic Clascar i Sanou, de la Secció Filològica.
- Josep Carner i Ribalta, de la Secció Filològica.
- Miquel Arcàngel Fargas i Roca, president de la Secció de Ciències.
- Esteve Terradas i Illa, de la Secció de Ciències.
- Eugeni d'Ors i Rovira, de la Secció de Ciències.
- Josep Pijoan i Soteras, de la Secció de Ciències.
- Pere Coromines i Montanya, de la Secció de Ciències.
- Josep Maria Bofill i Pichot, de la Secció de Ciències.
- Ramon Turró i Darder, de la Secció de Ciències.
- August Pi i Sunyer, de la Secció de Ciències.
- Jaume Massó i Torrents, de la Secció Històrico-Arqueològica.
- Joaquim Miret i Sans, de la Secció Històrico-Arqueològica.
- Josep Puig i Cadafalch, de la Secció Històrico-Arqueològica.
- **Miquel dels Sants Oliver i Tolrà, de la Secció Històrico-Arqueològica.**
- Guillem Maria de Brocà i de Montagut, de la Secció Històrico-Arqueològica.

Per què s'havien fet indispensables les normes ortogràfiques?

- En altres cultures, l'expansió de la impremta durant l'Edat Moderna ho va exigir: l'Administració, l'Església, les edicions. Vincles obvis amb el poder i la creació de les noves elits.
- El segle XIX, la voluntat de **convertir el català en una llengua de cultura** (Rubió i Ors, Jocs Florals, edicions, premsa...) va coincidir amb l'ascens de noves elits socials i del catalanisme polític, que tenia com a objectiu **l'ensenyament i l'ús oficial i públic del català**.

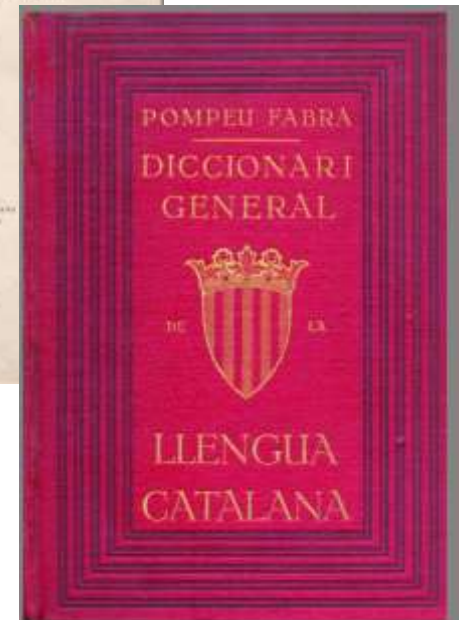
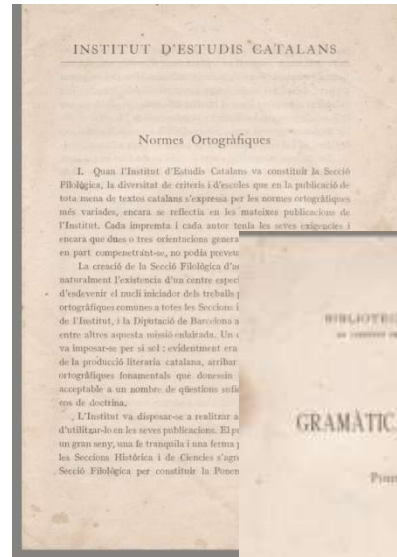
Enric Prat de la Riba, *Per la llengua catalana* (La Veu de Catalunya, 31 de gener del 1913)

- *Nosaltres tenim una llengua literària formada pel treball de nombroses generacions. Però aquesta llengua nostra, al caure Catalunya com a poble, va restar durant segles sense conreu literari, sense poetes, sense filòsofs, sense estadistes, i al tornar a la vida de les llengües literàries, havia ja passat l'hora florida del Renaixement clàssic, que va portar a les altres parles migevals, germanes de la nostra, la sang de les civilitzacions hel·lènica i llatina, i les va enfortir, depurar i fixar en formes i lleis definitives.*
- *Ja que no ha tingut el català [...] ni té encara avui un Estat que hagi imposat o pogués imposar des de dalt formes úniques, definitives, donem-nos-les espontàniament, lliurement, nosaltres mateixos, per aclamació, per patriòtica renúncia de totes les preferències individuals o d'escola; establím-les **per unànim plebiscit de tots els catalans.***

Una normativa elaborada i acceptada en 20 anys

- 1913 /1917: Normes ortogràfiques
- 1918: Gramàtica normativa
- 1932: Diccionari general de la llengua catalana
 - Adhesió dels intel·lectuals illencs (*La Nostra Terra*, F. de B. Moll) i valencians (Normes de Castelló).
 - Desaparició dels antinormistes a Catalunya: Fabra als Jocs Florals de 1934.

Les claus d'aquest èxit

- La capacitat excepcional de Fabra.
- L'Institut d'Estudis Catalans, referent normatiu acadèmic, independent del poder polític (suport sense ingerència).
- La voluntat d'establir un model normatiu respectuós amb la variació (composicional).
- La receptivitat majoritària dels sectors culturals i dels sectors socialment influents (un projecte col·lectiu que reclamava una llengua codificada moderna).

Normes Ortogràfiques

I. Quan l'Institut d'Estudis Catalans va constituir la Secció Filològica, la diversitat de criteris i d'escoles que en la publicació de tota mena de textos catalans s'expressa per les normes ortogràfiques més variades, encara se reflectia en les mateixes publicacions de l'Institut. Cada impremta i cada autor tenia les seves exigències i encara que dues o tres orientacions generals anaven consolidant-se i en part compenetrant-se, no podia preveure's un acord espontani.

La creació de la Secció Filològica d'aquest Institut implicava ja naturalment l'existència d'un centre especialitzat d'estudis que havia d'esdevenir el nucli iniciador dels treballs per a la redacció de normes ortogràfiques comunes a totes les Seccions i per a totes les publicacions de l'Institut, i la Diputació de Barcelona al crear-la li assenyalava ja entre altres aquesta missió enlairada. Un cop enunciat el pensament va imposar-se per si sol : evidentment era possible, en l'estat present de la producció literària catalana, arribar a la formació de normes ortogràfiques fonamentals que donessin una solució nacionalment acceptable a un nombre de qüestions suficient per a constituir sòlid cos de doctrina.

Compromís entre el criteri tradicional, el criteri etimològic i la màxima coincidència entre les grafies i el major nombre de parlars catalans

Els membres de la Ponència ortogràfica de l'Institut i l'Institut en ple han arribat a un compromís entre aquests criteris igualment científics, resolent-se en cada cas per la solució que més els concordava o pel criteri que amb més força pugnava per sostenir-se adins del sistema que del conjunt anava resultant. No han pogut oblidar que, en la lluita entre diferents formes dialectals, la metròpoli té una gran influència en la formació d'una llengua literaria, ni han menyspreat el valor fonètic de certes regions que distingeixen lletres confoses en la pronunciació de Barcelona. No sempre han pogut ni han cregut haver-se de substraure a consideracions sentimentals que neixen de l'actual lluita en la producció literaria.

Les solucions més vàlides per al màxim nombre de parlars catalans

- Per exemple, les desinències dels plurals o dels verbs.
 - Etimològicament: *-as* (*illas rosas*) o *-ant* (*cantant*)
 - Tradicionalment: *las rosas, cantan*
- **Pronúncia dels parlars occidentals:**
 - *les roses, canten*

1. No s'escriuràn amb *a* sinó amb *e* la terminació del plural dels noms en *-a* i les terminacions verbals en *-s*, *-n*, *-m* i *-u* d'aquells temps en què la tercera persona del singular acaba en *-a*; així, tot escrivint-se *taula, forca, formiga, força, teorema*, etc., amb *a*, s'escriurà, en el plural, *taules, forques, formigues, forces, teoremes*, etc., amb *e*; tot escrivint-se *þensa, trenca, þrega, siga*, etc., amb *a*, s'escriurà *þenses, þensen, trenques, trenquen, þregues, þreguen, sigues, siguen*, etc., amb *e*; tot escrivint-se

Importància històrica i actual de l'escriptura

- **La tecnologia de coneixement més indispensable** en el desenvolupament de qualsevol civilització.
- De l'**escriptura manual** a l'escriptura mecanitzada.
- De la **impremta** artesanal a la premsa industrial.
- Irrupció de les **tecnologies informàtiques** d'escriptura i de processament del llenguatge.
- La clau del futur de qualsevol idioma.

Reflexions actuals

- Què és estrictament normatiu en l'ortografia d'una llengua?
- Quin és l'àmbit d'aplicació de les normes ortogràfiques en la immensa diversitat dels gèneres escrits i la seva interconnexió amb altres formes de comunicació.
- Quina funció social tenen avui les normes ortogràfiques, la seva adquisició i la comprovació de la competència ortogràfica en el marc de la competència comunicativa plurilingüe i intercultural (Marc Europeu Comú).

L'ortografia i la nova gramàtica normativa de l'IEC

- Decisió de desglossar de la nova gramàtica l'apartat dedicat a ortografia.
- Distinció entre els criteris ortogràfics que tenen un indubtable valor normatiu i els que formen part de convencions ortotipogràfiques no estrictament normatives ni exclusives d'una llengua concreta.
- Edició immediata d'un opuscle de normes ortogràfiques amb pocs canvis.
- Preparació posterior d'un treball més extens sobre les convencions ortotipogràfiques més recomanables.

Dificultats d'implantació de les reformes ortogràfiques

- Tot i haver estat sancionades pels respectius governs:
 - S'ensenya la nova ortografia espanyola de 2010?
 - La reforma alemanya de 1996, impugnada davant del tribunal constitucional.
 - La reforma francesa de 1990, escassament aplicada en el sistema educatiu:

Tableau 6 : Pourcentages d'enseignants qui répondent « J'enseigne l'orthographe non réformée »

	BEL	FRA	QUE	SUI	ALG	MAR	Moyenne
Traits d'union des numéraux	22,2	55,1	36,0	33,1	85,3	58,8	48,4
Accent circonflexe	33,7	78,3	54,7	52,9	86,7	58,8	60,8
Conjugaison des verbes en <i>-eler</i> et <i>-eter</i>	46,0	77,6	62,8	54,9	84,4	58,8	64,1
Pluriels des noms étrangers	23,9	29,8	39,3	27,6	85,2	58,8	44,1
Nombre des noms composés	39,0	54,9	42,4	36,0	90,0	58,8	53,5

GLOTTOPOL

Revue de sociolinguistique en ligne
n° 19 – janvier 2012

*Réforme de l'orthographe française -
Craintes, attentes et réactions des citoyens*

Numéro dirigé par Anne Dister et Marie-
Louise Moreau

La competència ortogràfica en el marc de la competència comunicativa

- Històricament, les faltes d'ortografia han estat les més decisives de la competència lingüística en la funció social discriminadora de l'ensenyament.
- Actualment, quin és el lloc que han de tenir en la competència plurilingüe (i multimodal) que reclama la societat?
- La variació dels gèneres comunicatius informals i multimodals en què intervé l'escriptura és enorme i creixent: neix una nova tradició popular multimèdia i global. **Ecrits espontanis.**
- Capacitat d'interacció social => competència comunicativa => competència normativa (no a la inversa): Trobar feina => fer bé el CV, la carta de presentació i l'entrevista => la (in)competència lingüística és decisiva.

Quin lloc ocupa el català en el processament informàtic de l'escriptura?

- Inclusió en els estàndards del consorci UNICODE 6.2, inclòs el signe exclusiu *l·l* (ela geminada).
- Cal vetlar per la disponibilitat de totes les eines i recursos: reconeixement igualitari del català entre les llengües del món.

Languages. The languages supported by the Latin-1 supplement include Catalan, Danish, Dutch, Faroese, Finnish, Flemish, German, Icelandic, Irish, Italian, Norwegian, Portuguese, Spanish, and Swedish.

Compatibility Digraphs. The Latin Extended-A block contains five compatibility digraphs, encoded for compatibility with ISO/IEC 6937:1984. Two of these characters, U+0140 LATIN SMALL LETTER L WITH MIDDLE DOT and its uppercase version, were originally encoded in ISO/IEC 6937 for support of Catalan. In current conventions, the representation of this digraphic sequence in Catalan simply uses a sequence of an ordinary “l” and U+00B7 MIDDLE DOT.

Gràcies per la vostra atenció!

